

»Znanje odpira vrata v svet«

Socialno delo z mladimi kot posebno področje socialnega dela je vpeto v kontekst aktualne doktrine socialnega dela. Hkrati se socialno delo z mladimi poudarjeno kaže kot interdisciplinarno področje, ki se opira na sociološka, pedagoška, psihološka, tudi antropološka in druga družboslovna spoznanja in jih vključuje v svoje pristope. Tudi pravni okvir je dovolj očitno pomemben. Kaže se kot normativni okvir, ki bi ga lahko opisali z besedami Alberta Mrgoleta: »malopridna mladež med zaščitniki in preganjalci«. Tu se lepo kaže zagata socialnega dela od samih začetkov, namreč razpetost med nadzorstveno in podporno vlogo socialnih delavk in delavcev.

Hkrati se je socialno delo z mladimi, ob socialnem delu z otroki in družino in socialnem delu s starimi, razvijalo od samih začetkov vzpostavljanja socialnega dela kot poklica od druge polovice 19. stoletja, predvsem v ZDA, Veliki Britaniji, Nemčiji in še nekaterih drugih evropskih državah, kjer se je pojavilo najprej in najhitreje. V ZDA je imela konec 19. in v prvi polovici 20. stoletja pomemben vpliv Univerza v Čikagu s svojim sociološkim oddelkom. Tam so v urbanih središčih, kot je Čikago, že kmalu »odkrivali« z/druženja mladih, ki so jih poimenovali tolpe ali bande.

Po drugi strani je pomembna svojevrstna okoliščina, da so v Nemčiji socialno delo oprli na teorije t. i. socialne pedagogike, kot jo je razumel Adolf Diesterweg v prvi polovici 19. stoletja. Menil je, da lahko podpremo spremembe v položaju revnih z izobraževanjem in torej njihovim osebnim razvojem. Zveni znano? Vključevanje ranljivih mladih, marginaliziranih, diskriminiranih, izpostavljenih številnim tveganjem in oviram, v družbo z izobraževanjem, s tem pa razbiti začarani krog reproduciranja revščine in izključenosti, je vodilo socialnega dela od začetkov do danes.

Tudi zato se tematska številka o socialnem delu z mladimi začne v predstavitvijo vloge evropskih programov na področju mladine pri socialnem vključevanju mladih. Poleg tega je v zadnjem delu še predstavitev knjige Sandija Horvata *Beli Rom*, v kateri avtor veliko piše o pomenu izobrazbe za Rome in druge marginalizirane in diskriminirane skupine, naslov enega od poglavij pa je: »Znanje odpira vrata v svet«.

Družboslovci in družboslovke na sploh in socialne delavke in delavci ter socialne pedagoginje in pedagogi posebej so bili vedno pozorni na to, kaj se dogaja med mladimi, ko so nekoliko manj pod nadzorom staršev, šol in drugih institucij, torej v njihovem prostem času. V Nemčiji so v prvi polovici

20. stoletja razvijali več programov prostočasnih dejavnosti za mlade, recimo *wandervogel*, ki jih lahko poenostavljeno opišemo kot skavte oziroma tabornike. Podobne pristope, iz katerih so se razvili socialni tabori za mlade iz prikrajšanih okolij, so razvijali tudi v Sloveniji.

V ZDA in Veliki Britaniji so se z ranljivimi mladimi več ukvarjali sociologi, ki so razvijali teorije o t. i. mladinskih subkulturah. O tem smo v reviji *Socialno delo* v preteklosti, predvsem sredi devetdesetih let, že veliko pisali, strokovne delavke in delavci višje in visoke šole za socialno delo pa so bili vsaj od srede sedemdesetih let pomembni nosilci in soustvarjalci programov za mlade v njihovem prostem času in psihosocialnih taborov za otroke in mlade, organiziranih v poletnih mesecih. Blizu omenjeni tematiki je tokrat članek o umeščanju novega mladinskega centra v skupnost.

Skoraj v isti sapi, ko govorimo o prostem času mladih, lahko pomislimo na uporabo in zlorabo dovoljenih in prepovedanih drog mladimi. O nekaterih ukrepih in aktivnostih, ki so se pokazale kot ustrezne, pišejo avtorji v prispevku z naslovom »Socialno delo z mladimi uporabniki prepovedanih drog«.

Povezava med pedagogiko in socialno pedagogiko, ki so jo do pred kratkim v Nemčiji pojmovali kot teorijo socialnega dela po eni strani in socialnim delom z mladimi po drugi, je tesna, prepletena in včasih nejasna tudi v slovenskem prostoru. V tej tematski številki revije *Socialno delo* o socialnem delu z mladimi imamo o tem dva prispevka. Najprej predstavitev nemškega modela pomoči otrokom in mladostnikom v okviru vzgojno-izobraževalnih zavodov in sorodnih institucij, napisano iz zornega kota pedagogov in socialnih pedagogov, nato tudi na ta model vezanih oblik dela z ranljivimi mladimi v Sloveniji. V ta sklop sodi še predstavitev enega od pristopov pri delu z ranljivo mladostnico v eni od slovenskih vzgojno-izobraževalnih ustanov.

Sledi prispevek o psihosocialni pomoči mladim z vidika socialnega dela, ki se navezuje na duševno zdravje.

Med poročili so prispevki o sedemdesetletnici delovanja Zveze prijateljev mladine Slovenije, o delu z mladimi brezdomnimi v programu nastanitvene podpore društva Kralji ulice in o izrazno-ustvarjalnih pristopih pri delu z mladostniki.

Med knjižnimi recenzijami so: priročnik *Svetovanje otrokom in mladostnikom v spletni klepetalnici*, knjiga *Vzponi iz brezna stiske* in že omenjena »navdihujoča zgodba ujetih sanj«, kot je podnaslov knjige *Beli Rom*.

Milko Poštrak